

EUROPA-
KOMMISSIONEN

UNIONENS HØJTSTÅENDE
REPRÆSENTANT FOR
UDENRIGSANLIGGENDER
OG SIKKERHEDSPOLITIK

Bruxelles, den 13.10.2021
JOIN(2021) 27 final

**FÆLLES MEDDELELSE TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Et stærkere EU-engagement for et fredeligt, bæredygtigt og fremgangsrigt Arktis

INDLEDNING

Den Europæiske Union (EU) er til stede i Arktis. EU har som geopolitisk magt strategiske og daglige interesser i både den europæiske del af Arktis samt den bredere arktiske region. EU har også en grundlæggende interesse i at støtte multilateralt samarbejde i Arktis og i at arbejde for at sikre, at Arktis forbliver sikkert, stabilt, bæredygtigt, fredeligt og fremgangsrigt. Som vigtig økonomisk aktør er EU medansvarlig for global bæredygtig udvikling, herunder i de arktiske regioner, og for indbyggernes, herunder de oprindelige folks, levebrød. EU har en betydelig indvirkning på Arktis gennem sit miljøaftryk og sin efterspørgsel efter ressourcer og produkter derfra.

Klimaændringer er den mest omfattende trussel, som Arktis står over for, og de har nået et hidtil uset krisepunkt¹. Arktis er særligt følsomt over for global opvarmning — det er blevet opvarmet tre gange så hurtigt som resten af jorden gennem de sidste 50 år. Den aktuelle havisudbredelse i Arktis er på sit laveste niveau siden i hvert fald 1850 og forventes at nå praktisk talt isfrie forhold som sit sommerminimum mindst en gang før 2050. Derudover er den grønlandske iskappe i tilbagegang, og der sker i stigende grad optøning af permafrosten i hele Arktis. Disse indbyrdes forbundne ændringer i Arktis får vandstanden i havene til at stige, forstyrrer vejrsystemerne og fører til kysterosion, tab af biodiversitet og ødelæggelse af beslægtede økosystemer. Tabet af refleksion som følge af svindende havis — albedoeffekten — og udledningen af drivhusgasser som følge af optøning af permafrosten fremskynder klimaændringerne yderligere og kan blive vippepunkter for klimaet. De alvorlige konsekvenser, som miljøforringelsen yderligere forværrer, rammer hele jorden og har en gennemgribende effekt på naturen og mennesker på flere måder, hvoraf nogle kun er ved at vise sig. Oprindelige folk er særligt hårdt ramt, og den forværrede situation vil undergrave fremtidsudsigterne for de kommende generationer. I den nylige rapport fra Det Mellestatslige Panel om Klimaændringer understreges atter det akutte behov for omgående og beslutsom handling².

Dette er det udslagsgivende årti i kampen mod klima- og biodiversitetskriser. EU er en global leder i disse bestræbelser og er klar til at spille sin fulde rolle og påtage sig sit globale ansvar gennem sin nye klimalov og "Fit for 55"-pakken³ op til COP26. Klimainsatsen er af særlig betydning for Arktis i betragtning af de enorme afsmittende virkninger opvarmningen af Arktis har. Lovgivningsforslagene i den europæiske grønne pagt⁴ vil være kernen i EU's arktiske engagement sammen med EU's nye tilgang til en bæredygtig blå økonomi⁵ støttet af videnskab, innovation og regionale investeringer.

De arktiske stater⁶ har det primære ansvar for at håndtere udfordringer og muligheder på deres område. Mange udfordringer strækker sig dog ud over nationale og regionale grænser og kan håndteres mere effektivt gennem regionalt eller multilateralt samarbejde. I denne forbindelse skal EU's rolle som lovgiver for en del af det europæiske Arktis også tages i betragtning.

Skærpet interesse i arktiske ressourcer og transportruter kan gøre regionen til en kampplads for lokal og geopolitisk konkurrence og mulige spændinger, hvilket kan true

¹ IPCC "Climate Change 2021: The Physical Science Basis", bidrag fra arbejdsgruppe I til den sjette vurderingsrapport fra Det Mellestatslige Panel om Klimaændringer (<https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>)

² Idem.

³ "Fit for 55"-forslagene kombinerer anvendelsen af emissionshandel, øget brug af vedvarende energi, større energieffektivitet, hurtigere indførelse af lavemissionstransportformer, tilpasning af skattepolitikkerne, foranstaltninger til forebyggelse af kulstoflækage og instrumenter til at bevare og dyrke naturlige kulstofdræn.

⁴ COM(2019) 640.

⁵ COM(2021) 240.

⁶ Canada, Kongeriget Danmark, Finland, Island, Norge, Rusland, Sverige, Amerikas Forenede Stater.

EU's interesser. Global efterspørgsel efter produkter fra arktiske kilder understreger, at den arktiske udvikling ikke kun drives af lokale politiske og økonomiske kræfter.

Disse udfordringer og muligheder er indbyrdes forbundet, og mange af dem kan bedst håndteres på en koordineret måde og i tæt samarbejde med de arktiske stater, regionale myndigheder og lokalsamfund. **EU's fulde engagement i arktiske spørgsmål er en geopolitisk nødvendighed.** EU's handlinger skal være baseret på dets værdier og principper, herunder retsstatsprincippet, menneskerettigheder, bæredygtig udvikling, ligestilling mellem kønnene, diversitet og inklusion, støtte til regelbaseret multilateralisme⁷ og respekt for international ret, især De Forenede Nationers havretskonvention (UNCLOS).

MÅLSÆTNINGER

På baggrund af den politik, der er fastsat i tidligere fælles meddelelser om arktiske anliggender⁸, den globale strategi for Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitik fra 2016 og Kommissionens politiske prioriteter sigter EU mod yderligere at styrke sit engagement i Arktis ved at:

- bidrage til at bevare en fredelig og konstruktiv dialog og samarbejde i et skiftende geopolitisk landskab for at bevare et sikkert og stabilt Arktis ved at fokusere på arktiske spørgsmål i de eksterne kontakter, optrappe det regionale samarbejde og udvikle strategisk fremsyn hvad angår de nye sikkerhedsudfordringer
- håndtere de miljømæssige, sociale, økonomiske og politiske udfordringer, der opstår som følge af klimaændringerne, og bekæmpe klimaændringer og miljøforringelse, gøre Arktis mere modstandsdygtigt gennem miljølovgivning, gøre en fælles indsats mod sodpartikler og optøning af permafrosten og ved at presse på for, at olie, kul og gas forbliver i jorden, herunder i de arktiske regioner
- støtte en inklusiv og bæredygtig udvikling af de arktiske regioner til gavn for indbyggerne og fremtidige generationer med særlig vægt på de oprindelige folks, kvinders og unges behov og investere i fremtidsorienterede job og i den blå økonomi.

1. EN REGION FOR FREDELIGT SAMARBEJDE I DET NYE GEOPOLITISKE LANDSKAB

EU vil styrke sit strategiske fremsyn, integrere arktiske anliggender i sit eksterne diplomati og bygge videre på regionalt samarbejde. For at mindske sikkerhedsbekymringer vil det udvide civilbeskyttelseskapaciteten og samarbejdet om eftersøgning og redning samt optrappe forskningen i optøning af permafrost.

I de seneste år er der sket en kraftig stigning i antallet af lande, der interesserer sig for de arktiske regioner. Dette indebærer en risiko for at gøre Arktis til en kampplads for geopolitisk konkurrence og skade EU's interesser. Samtidig med den stigende interesse for arktiske ressourcer og transportruter har der været en kraftig stigning i militære aktiviteter i mange dele af Arktis. EU er fast besluttet på at opretholde et sikkert, stabilt, bæredygtigt og fremgangsrigt

⁷ JOIN(2021) 3.

⁸ COM(2008) 763, JOIN(2012) 19 og JOIN(2016) 21.

⁹ Rådets konklusioner om klima- og energidiplomati — gennemførelse af den eksterne dimension af den europæiske grønne pagt af 25. januar 2021.

Arktis, som fortsat skal være en region med lav spænding og fredeligt multilateralt samarbejde. EU-Rådet bemærkede i sine konklusioner om klima- og energidiplomati af januar 2021⁸ vigtigheden af miljøspørgsmål og klimaændringer for sikkerhed og forsvar og behovet for at arbejde tæt sammen med partnerlande, internationale organisationer såsom FN-systemet og gennem multilaterale partnerskaber.

Den militære oprustning i hele den russiske del af Arktis synes at afspejle både global strategisk positionering og nationale prioriteter, herunder dobbelt anvendelse af infrastruktur. I tillæg til de voksende sikkerhedsudfordringer kan den også forværre konsekvenserne af klimaændringerne. Formentlig sker det til dels, fordi den lange nordlige kystlinje er ved at blive langt mere tilgængelig, men er hovedsagelig knyttet til ikkearktiske spørgsmål¹⁰. Mange lande, herunder USA, Norge, UK, Danmark, Canada og Island, samt Den Nordatlantiske Traktats Organisation (NATO) følger denne udvikling nøje med henblik på at reagere på Ruslands øgede dominans i arktiske farvande og luftrum. Der har også været et opsving i andre aktørers aktiviteter, herunder Kina, og stigende interesse på områder som ejerskab af kritisk infrastruktur, etablering af søledninger, global skibsfart, cyberspace og desinformation.

Stigningen i antallet af ansøgninger om observatørstatus i Arktisk Råd afspejler det nye geopolitiske landskab. Med henblik på yderligere at styrke sit engagement i arbejds- og ekspertgrupperne i Arktisk Råd fremlægger EU atter sin anmodning om officiel observatørstatus. EU vil fortsat bidrage til arbejdet i Arktisk Råd i overensstemmelse med Arktisk Råds Kiruna-erklæring fra maj 2013¹¹. EU vil samarbejde med observatører, herunder med EU-medlemsstaterne, når det er relevant.

Styrkelse af det strategiske fremsyn

EU følger nøje udviklingen på sikkerhedsområdet — i visse henseender med bekymring. Arktisk sikkerhed spænder over miljømæssige, økonomiske og politisk-militære elementer, som ikke kan betragtes særskilt. Klimaændringer og afsmeltning af is fører til større geopolitisk interesse med et stort potentiale for øget strategisk konkurrence. EU vil styrke sin strategiske fremsynskapacitet i henhold til forskellige indsatsområder fra den strategiske fremsynsrapport 2021¹² for at opnå en bedre forståelse af de sikkerhedsmæssige konsekvenser af de klimatologiske ændringer i den arktiske region og deres indvirkning på det globale sikkerhedsmiljø. Det vil arbejde med sine partnere, herunder USA, Canada, Norge og Island, og vil også samarbejde med NATO om strategisk fremsyn og vil se på de sikkerhedsmæssige konsekvenser af klimaændringerne på mellemlang og lang sigt og dele undersøgelser og data som led i den brede løbende udveksling med NATO om klimaændringer og sikkerhed.

Med stigende økonomiske og militære aktiviteter i regionen tilbyder EU-Satellitcentret (Satcen) sikret geospatial analyse, som vil støtte EU's bestræbelser på at overvåge sikkerhedssituationen i den arktiske region, øge stabiliteten ved at muliggøre tillidsskabende foranstaltninger og forebygge uforudsete hændelser. Galileo tilbyder allerede eftersøgnings- og redningstjenester og kan tilbyde andre sikkerhedsrelaterede tjenester. Galileos statsregulerede tjeneste vil sikre dens autoriserede brugere ubegrænset og uafbrudt adgang til solide navigationstjenester i Arktis og styrke sikkerheden af operationerne i regionen.

¹⁰ Jf. den fælles meddelelse om forholdet mellem EU og Rusland, JOIN(2021) 20.

¹¹ Arktisk Råds sekretariat, Kiruna-erklæringen, Kiruna, Sverige, 15. maj 2013.

¹² "Strategisk fremsynsrapport 2021 — EU's kapacitet og frihed til at handle" (COM(2021) 750 final af 8.9.2021).

Et fundament af gensidigt underbyggende EU-politikker

EU's politik bygger på principperne i UNCLOS, FN's 2030-dagsorden og verdensmålene for bæredygtig udvikling samt dets engagement i arbejdet i Arktisk Råd, Det Euro-Arktiske Barentsråd og rammerne for den nordlige dimension (jf. fokusområde 1).

FOKUSOMRÅDE 1: EU og den nordlige dimension

Den nordlige dimension er en fælles politik for EU, Rusland, Norge og Island.

De fire partnerskaber inden for rammerne af den nordlige dimension omhandler: i) miljø (herunder nuklear sikkerhed), ii) folkesundhed og social velfærd, iii) transport og logistik og iv) kultur.

Miljøpartnerskabet inden for Rammerne af Den Nordlige Dimension forbedrer spildevandsrensningen i Østersøens afvandringsområde og sætter ind over for sodpartikelemissioner. Projekterne gennemføres via støttefonden under Miljøpartnerskabet inden for Rammerne af Den Nordlige Dimension (350 mio. EUR i alt), som forvaltes af Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) og er forlænget til 2027. Den nukleare komponent af Miljøpartnerskabet inden for Rammerne af Den Nordlige Dimension er en multilateral finansieringsmekanisme knyttet til den nukleare arv fra sovjettiden i det nordvestlige Rusland. Området omkring Barentshavet har en af de største ophobninger af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald i verden. Bidragsyderne har skaffet 166,3 mio. EUR til den nukleare komponent siden 2002. EU har bidraget med 44 mio. EUR til den miljømæssige komponent og 40 mio. EUR til den nukleare komponent. Projekter under Miljøpartnerskabet inden for Rammerne af Den Nordlige Dimension har drastisk forbedret miljøforholdene i Østersøen og reduceret faren for radiologisk kontaminering i arktiske farvande.

EU har opbygget stærke internationale netværk for arktisk forskning som et diplomatisk redskab¹³, herunder bilaterale aftaler om videnskabeligt og teknologisk samarbejde med Canada, Rusland og USA. Siden 2016 har EU støttet forskningsdiplomati gennem ministermøderne om arktisk videnskab¹⁴. Den transatlantiske forskningsalliance er blevet mobiliseret for at styrke arktisk forskning, og EU vil arbejde hen imod en transatlantisk forskningsalliance fra pol til pol. EU vil integrere arktiske anliggender i sine dialoger med Arktis og andre aktører, herunder USA, Canada, Norge, Island, Rusland, Kina, Japan, Republikken Korea og Indien samt regionale organer. Den nye stilling som særlig udsending for arktiske anliggender i Tjenesten for EU's Optræden Udadtil giver EU et kontaktpunkt for dets diplomatiske opsøgende arbejde i Arktis.

EU har vigtige bånd til Grønland og Færøerne. Begge er en del af Kongeriget Danmark, og begge ønsker tættere forbindelser med EU. For yderligere at styrke og øge det mangeårige samarbejde mellem Europa-Kommissionen og Grønland vil Europa-Kommissionen oprette et kontor, der skal placeres i Nuuk. Dette kontor vil forvalte EU's støtte til Grønland samt fremme en yderligere styrkelse og uddybning af partnerskabet mellem Europa-Kommissionen og Grønlands Landsstyre, herunder gennem samarbejde og dialog på områder af fælles interesse, i tæt samarbejde med den særlige udsending for arktiske anliggender.

FOKUSOMRÅDE 2: Grønland

I henhold til OLT-associeringsafgørelsen har Grønland en omfattende politisk dialog med EU's præferenceordninger for adgang til EU-markedet og er en af de største modtagere af EU-støtte pr. indbygger i de oversøiske lande og territorier (forventeligt 225 mio. EUR mellem 2021 og 2027). Dette støtter Grønlands bæredygtige udvikling og diversificeringen af landets økonomi. Indtil nu har et langsigtet EU-samarbejde især

¹³ EU's programmer for forskning og innovation udgør et unikt grundlag for internationalt samarbejde, da fem af de otte arktiske lande er EU-medlemsstater (Finland, Sverige, Kongeriget Danmark) eller associerede lande (Norge og Island). Færøerne har en særlig status og deltager som associeret land, selv om de er en del af Kongeriget Danmark.

¹⁴ Ministermøderne om arktisk videnskab er mellemstatslige arrangementer, der afholdes hvert andet år af lande med interesse for arktisk forskning.

bidraget til at styrke uddannelsessystemet og forbedre læringsmulighederne, da viden og færdigheder er afgørende for Grønlands socioøkonomiske udvikling.

Den bæredygtige fiskeripartnerskabsaftale mellem EU og Grønland, der blev fornyet i 2021, er en vigtig milepæl i det mangeårige samarbejde mellem de to og fremmer bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. EU ønsker at uddybe og udvide sit partnerskab med Grønland, herunder et muligt samarbejde om spørgsmål vedrørende grøn vækst.

En permanent EU-tilstedeværelse i Grønland vil være et stærkt signal om styrkelse af partnerskabet og synligheden af EU's indsats på stedet, for eksempel gennem oprettelsen af et Europa-Kommissionskontor på grønlandsk territorium.

Samarbejde om civilbeskyttelse og civil sikkerhed og sikkerhedsudfordringer i de arktiske regioner

Den stigende interesse for arktisk videnskab, infrastruktur, transport og turisme og arktiske ressourcer kræver forbedrede sikkerheds- og sikringssystemer såsom satellitter for at indsamle data om miljø, vejr, is, biologi, skibsfart og lufttrafik og forbedre kommunikationen. Naturbrande og oversvømmelser bliver også stadigt mere almindelige i de arktiske regioner på grund af konsekvenserne af klimændringer, og Arktisk Råd overvåger nu denne udvikling¹⁵. Der er derfor i stigende grad behov for beredskabskapacitet.

EU's instrumenter og erfaring inden for kriseberedskab i forbindelse med miljøkatastrofer vil være til stor nytte i og uden for den europæiske del af Arktis. EU vil samarbejde med centrale partnere gennem EU-civilbeskyttelsesmekanismen¹⁶ og dens katastrofeberedskabskoordinationscenter. EU-civilbeskyttelsesmekanismen er allerede til stede i Arktis via Danmark, Finland, Sverige, Island og Norge, og der forventes et lignende samarbejde med andre arktiske stater, herunder gennem Arktisk Råds arbejdsgruppe for kriseforebyggelse, -beredskab og -indsats.

EU's Copernicus-Beredskabsstyringstjeneste tilbyder allerede overvågning, tidlig varsling og kortlægning både før og umiddelbart efter, at en katastrofe indtræffer. EU's globale katastrofevarslings- og koordineringssystem (GDACS)¹⁷ vil forbedre varslingerne og koordineringen efter større pludseligt opståede katastrofer. EU vil styrke kapaciteten i Copernicus og Det Europæiske Havobservations- og Datanetværk (EMODnet) for bedre at kunne forudse konsekvenserne af ekstreme vejrhændelser med særligt fokus på Arktis. Den kommende beredskabsvarslingstjeneste under Galileo vil blive anvendt til direkte at nå ud til og advare befolkninger, der er truet af forestående katastrofer, navnlig i fjerntliggende områder der ikke er dækket af jordbaserede forbindelsesnet.

Rettidige og effektive eftersøgnings- og redningsoperationer (SAR-operationer) er afgørende i Arktis på grund af det strenge klima, de uforudsigelige vejrforhold og de store afstande, der er tale om. Galileo-SAR vil mærkbart reducere den tid, der skal bruges for at redde folk på havet. Den nye Galileo-returlinktjeneste indeholder nye funktioner for søfolk og piloter, der opererer i fjendtlige miljøer, og den tilbydes lige nu kun gennem Galileo i hele verden og gratis.

Der vil blive arbejdet videre på maritim SAR ved i højere grad at anvende EU's satellitsystemer

¹⁵ Der er dokumentation for, at 83 % af alle katastrofer udløst af naturfarer i de sidste ti år blev skabt af ekstreme vejr- og klimarelaterede hændelser såsom oversvømmelser, storme og halebølger. Det Internationale Forbund af Røde Kors og Røde Halvmåne, "2020 World Disaster Report".

¹⁶ EU-civilbeskyttelsesmekanismen styrker samarbejdet om civilbeskyttelse mellem EU's medlemsstater og seks deltagende stater (herunder Island og Norge).

¹⁷ GDACS er en ramme for samarbejde mellem FN, Kommissionen og katastrofemanagers verden over for at forbedre varslinger, udveksling af oplysninger og koordinering i første fase efter større pludseligt opståede katastrofer overalt på jorden.

og de tjenester, der tilbydes af EU-agenturerne. I overensstemmelse med handlingsplanen for EU's maritime sikkerhedsstrategi¹⁸ fremmes samarbejdet mellem kystvagter, navnlig gennem det arktiske kystvachtsforum. For at forbedre fartøjssikkerheden i Arktis har EU støttet Den Internationale Søfartsorganisations (IMO's) sikkerhedsretningslinjer for fiskerfartøjer og fritidsfartøjer i Arktis samt udformningen af obligatoriske foranstaltninger vedrørende rejseplanlægning og sejlads — fase 2 i IMO's polarkode.

FOKUSOMRÅDE 3: Optøning af permafrost

Der er et akut behov for at imødegå de negative virkninger af optøning af permafrosten og de dermed forbundne gashydrater, som udgør en klar fare for det arktiske miljø og dets folk, og som har vidtrækkende konsekvenser også uden for Arktis.

- *Klimaændringer: Drivhusgasser fra optøning af permafrost truer med at forårsage uoprettelige forandringer i Arktis og andre regioner. EU vil forbedre kendskabet til denne proces ved hjælp af satellitobservationer og målinger fra fly, skibe og jordstationer.*
- *Infrastruktur: Optøning af permafrost svækker infrastrukturen og øger kysterosionen. Over 70 % af den arktiske infrastruktur og 45 % af oliefelterne er anlagt på permafrost. Mulige foranstaltninger omfatter udvikling af anordninger og metoder til lokal køling og stabilisering, fremskaffelse af satellitdata om niveausænkning og erosion i permafrostområder og fastsættelse af strengere bygningsstandarder.*
- *Sundhedsaspekter: Risici for menneskers, dyrs og planter sundhed vil blive overvåget og evalueret af de nationale sundhedsmyndigheder. Disse omfatter risici fra patogener såsom miltbrand eller forurenende stoffer såsom kviksølv, der er indkapslet i permafrosten, skader på kloakledninger og overførsel af patogener til permafrostområder som følge af arters migration og menneskelige aktiviteter.*

Der er brug for yderligere forskning for at udvikle tilpasnings- og afbødningsforanstaltninger og øge kendskabet til konsekvenserne for samfund og bæredygtig udvikling. EU støtter allerede disse aktiviteter under Horisont 2020 i Nunataryuk-projektet. Projektet Arctic PASSION vil bygge videre på dette arbejde og overvåge og forudsige optøning af permafrosten samt kortlægge permafrostparametre ved hjælp af Copernicussatellitter og observationer på stedet, herunder data leveret af grupper af oprindelige folk.

Et centralt mål vil være et tættere samarbejde med de arktiske stater, især Rusland, for at skabe data og tjenester til permafrostområderne for at forbedre miljø- og sundhedssikkerheden og udvikle afbødende foranstaltninger. Der er også behov for en bedre forståelse af de mulige forbindelser mellem klimaændringer, optøning af permafrost og frigivelse af nye og gamle patogener med epidemisk potentiale. Der kunne oprettes et overvågningssystem som led i Partnerskabet for Folkesundhed og Social Velfærd inden for Den Nordlige Dimension for at opfange sådanne patogener og til modellering og tidlig varsling i regionen.

Myndigheden for Kriseberedskab og -indsats på Sundhedsområdet (HERA) vil spille en rolle i at foregribe fremtidige sundhedstrusler, herunder en mulig reaktivering af optøede mikrober, som har været nedfrosset i permafrosten. I en eventuel fremtidig sundhedskrise vil HERA styrke den europæiske sundhedssikkerhedsarkitektur for at imødegå trusler med inddragelse af agenturer, herunder Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme.

EU vil:

- *styrke sit strategiske fremsyn vedrørende arktiske sikkerhedsrisici, navnlig i forbindelse med klimaændringer, og arbejde sammen med partnerlande og NATO*
- *oprette et Europa-Kommissionskontor i Nuuk i Grønland for at styrke og forbedre samarbejdet mellem EU og Grønland*
- *øge EU's engagement i alle relevante arbejdsgrupper i Arktisk Råd*

¹⁸ EU's maritime sikkerhedsstrategi og dens gennemførelsesplan vedtaget den 24. juni og 16. december 2014.

- presse på for en transatlantisk forskningsalliance fra pol til pol
- bidrage til at forbedre den maritime SAR ved i højere grad at anvende EU-satellitsystemer og samarbejde mellem kystvagterne, navnlig det arktiske kystvagsforum
- arbejde med centrale partnere og regionale fora gennem EU-civilbeskyttelsesmekanismen for at styrke beredskabskapaciteten og samarbejdet om civilbeskyttelse i regionen
- fremme forskning i og indsamling af data om de langsigtede konsekvenser af optøning af permafrosten for at vurdere de potentielle virkninger for lokalsamfund, sundhed og bæredygtig udvikling og udvikle afbødende foranstaltninger
- bruge HERA til at foregribe fremtidige sundhedstrusler i Arktis, herunder eventuel reaktivering af optøede mikrober, som har været nedfrosset i permafrosten.

2. ET ARKTIS, DER ER MERE MODSTANDSDYGTIGT OVER FOR KLIMAÆNDRINGER OG MILJØFORRINGELSE

EU anerkender sin egen indvirkning på regionen og vil fortsat evaluere den¹⁹. Målet er at håndtere denne indvirkning på en koordineret måde i tæt samarbejde med nationale, regionale og lokale myndigheder og de arktiske samfund. EU vil gribe ind over for store forureningskilder, der påvirker de arktiske regioner i luften, på land og til søs såsom plast-/havaffald, sodpartikler, kemikalier og transportemissioner samt ikkebæredygtig udnyttelse af naturressourcer.

Klimaændringer og biodiversitet: to sider af samme sag

Klimaændringer og biodiversitet hænger uløseligt sammen. EU er en førende kraft i forhandlingerne under FN's rammekonvention om klimaændringer (UNFCCC) og konventionen om den biologiske mangfoldighed (CBD). EU har for nylig vedtaget en klimalov, der fastsætter målet om at nå klimaneutralitet inden 2050, øge modstandsdygtigheden og mindske sårbarheden over for klimaændringer. Den foreslåede pakke "Fit for 55" har som mål at sørge for, at EU's politikker inden for klima, energi, arealanvendelse, transport og beskatning kan bidrage til at reducere nettoemissionerne af drivhusgasser med mindst 55 % inden 2030, og vil blive omsat til solide politikker og forpligtelser, som vil gavne Arktis. EU støtter også det globale "30*30"-mål om at beskytte 30 % land- og 30 % havområder inden 2030 ved at etablere et netværk af beskyttede havområder og gennemføre andre effektive områdebaserede bevaringsforanstaltninger (OECM'er). EU er desuden stærk fortalere for UNCLOS' gennemførelsesaftale om bevaring og bæredygtig forvaltning af havets biodiversitet i områder uden for national jurisdiktion (BBNJ).

Bevarelse og bæredygtig brug af de marine levende ressourcer i Arktis, herunder fiskebestande, er altafgørende. EU er part i aftalen om forebyggelse af ureguleret fiskeri på åbent hav i det centrale Nordlige Ishav²⁰ (jf. fokusområde 4).

FOKUSOMRÅDE 4: En vellykket gennemførelse af aftalen om forebyggelse af ureguleret fiskeri på åbent hav i det centrale Nordlige Ishav

Aftalens ikrafttræden er en succeshistorie for Arktis. Aftalen beskytter de marine økosystemer ved at anvende en videnskabsbaseret forsigtighedstilgang på alt fremtidigt fiskeri i det centrale Nordlige Ishav. EU har ydet et

¹⁹ Kontoret for Økonomisk Politik og Regional Udvikling (EPRD) "Overview of EU actions in the Arctic and their impact", Polen, juni 2021 ("EPRD-rapporten"). Undersøgelsesrapport finansieret via EU's partnerskabsinstrument.

²⁰ Rådets afgørelse (EU) 2019/407 af 4. marts 2019 om indgåelse på Den Europæiske Unions vegne af aftalen om forebyggelse af ureguleret fiskeri på åbent hav i det centrale Nordlige Ishav (EUT L 73 af 15.3.2019, s. 1).

betydeligt bidrag til forhandlingerne og det forberedende arbejde forud for aftalens ikrafttræden. EU vil støtte en hurtig gennemførelse af aftalen, herunder oprettelse af et fælles videnskabeligt program samt indførelse af bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger for forsøgsfiskeri og fornødne institutionelle ordninger. EU vil også udføre forskning i det centrale Nordlige Ishav som del af sit bidrag til det fælles videnskabelige program.

For at beskytte Arktis bakker EU også op om udpegelsen af beskyttede havområder i Det Nordlige Ishav, herunder inden for rammerne af konventionen om beskyttelse af havmiljøet i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR).

EU's og Den Europæiske Rumorganisations fælles initiativ Earth System Science har spillet en afgørende rolle for forståelsen af klimaændringerne. Inden for rammerne af Copernicus-programmet drives et særligt overvågnings- og prognosecenter for Det Nordlige Ishav og er specialiseret i observation og overvågning af havis. EU vil yderligere udvide Copernicus' arktiske tjenester og brugen af den viden og de data, der indsamles i forbindelse med projekter som eksempelvis Arctic PASSION under Horisont 2020. EU vil se på muligheden for at etablere et tematisk Arktis-knudepunkt under Copernicus, der skal fungere som one-stop-shop for alle relevante tjenester, der overvåger polerne, både til lands og til vands.

Håndtering af problemet med plast- og havaffald

EU har sat mål for reduktion af plastaffald og mikroplast på henholdsvis 50 % og 30 % inden 2030²¹. EU stræber efter at sikre en global plastafteale om bekæmpelse af plastforurening ved at anvende en tilgang med cirkulær økonomi og fokusere på plastprodukters fulde livscyklus. EU vil via handlingsplanen for nulforurening af vand, luft og jord desuden presse på for et verdensomspændende giftfrit miljø. EU deltager aktivt i arbejdet i Arktisk Råd og OSPAR, hvis fokus især er rettet på håndtering af havaffald, herunder plast.

En øget fælles indsats for reduktion af sodpartikler i Arktis

Reduktionen af emissioner af sodpartikler, der påvirker Arktis, er fortsat en stor udfordring. Sodpartikler er kortlevede klimaforurenende stoffer, der forårsager en stærk regional opvarmning ved at mørkne højtreflekterende overflader og absorbere solstrålingen, når de er luftbårne. Det er også et luftforurenende stof, der er skadeligt for sundheden. EU tegner sig for omkring 36 % af den arktiske aflejring af sodpartikler²², hvilket fører til opvarmning af både atmosfæren og af jord- og isoverflader. EU fremmer derfor en omfattende politik til håndtering af disse udfordringer (jf. fokusområde 4).

FOKUSOMRÅDE 5: Sodpartikler

EU støtter Arktisk Råds vejledende mål om reduktion af emissioner af sodpartikler, der når Arktis, med hele 33 % under 2013-niveauet inden 2025, og vil bestræbe sig på at bidrage til at nå dette mål.

EU opfordrer alle arktiske stater til at sikre, at deres samfund bruger vedvarende energi, mindsker dieselforbruget (til elektricitet) og reducerer emissionerne af sodpartikler.

EU vil sørge for at reducere emissioner af sodpartikler via en multilateral tilgang med USA, Canada og andre med udgangspunkt i Arktisk Råds^{23,24} arbejde og i overensstemmelse med de tiltag, der blev meddelt i den nyligt offentliggjorte handlingsplan for nulforurening.

EU vil desuden fremme samarbejdet om begrænsning af sodpartikler fra brande (skov- og bundbrande), navnlig ved at foreslå, at de arktiske stater og andre overvejer at anskaffe og dele midler til brandslukning på land og i luften, hvilket kan ske gennem regionalt samarbejde som inden for rammerne af EU-civilbeskyttelsesmekanisme.

EU vil fortsat arbejde indgående med Arktisk Råds arktiske overvågnings- og vurderingsprogram²² om

²¹ COM/2021/400.

²² EPRD-rapporten, s. 5.

²³ Rapport fra Arktisk Råds ekspertgruppe om sodpartikler og metan "Summary of Progress and Recommendations 2021", Reykjavik (afsnit 22).

²⁴ <https://eua-bca.amap.no/>

sodpartikler, idet der bygges på tidligere tiltag finansieret under partnerskabsinstrumentet.

Miljøpartnerskabet inden for Rammerne af Den Nordlige Dimension vil ligeledes støtte projekter vedrørende sodpartikler i Rusland. Et vigtigt skridt vil være at etablere et netværk af målestationer.

Kommissionen vil se nærmere på reduktioner af emissioner af sodpartikler i forbindelse med revisionen af direktivet om de nationale emissionsnedbringelsestilsagn (direktiv (EU) 2016/2284) inden 2025.

Copernicus' globale informationssystem for skovbrande vil overvåge virkningerne af brande i Arktis og deres emissioner, der er steget markant de senere år²⁵.

EU vil fortsat styrke Copernicus-Atmosfæreovervågningstjenesten for at tilvejebringe globale prognoser for sodpartiklers aerosolværdier²⁶.

Støtte af Arktis' potentiale for vedvarende energi

Arktis har et enormt potentiale for vedvarende energi (geotermisk, vind-, grøn brint- og hydroenergi). Udviklingen af rene energiteknologier i Arktis er både i Arktis' og EU's interesse. EU vil derfor styrke samarbejdet om ren energi, øge udvekslingerne på området og undersøge mulighederne for forsyning af ren energi og energiomstilling.

Begrænsning af kemisk forurening

Lokalt, regionalt og multilateralt arbejde hen imod nulforurening af miljøet med kemikalier vil hjælpe med at mindske forureningen af Arktis. EU er formentlig ansvarlig for 6-8 % af det kviksølv, der aflejres nord for den nordlige polarkreds²⁷, og bakker op om den stærke indsats under Minamatakonventionen om kviksølv for yderligere at begrænse kviksølvforurening. Den kommende revision af kviksølvforordningen²⁸ vil ligeledes bidrage til disse målsætninger.

Mindskelse af søtransportens miljø- og CO₂-aftryk

EU er ansvarlig for 31 % af CO₂-emissionerne og 16,5 % af emissionerne af sodpartikler fra søtransport i Arktis²⁹. Strategien for bæredygtig og intelligent mobilitet³⁰ udstikker kursen for det europæiske transportsystems vej mod en grøn og en digital omstilling i tråd med den europæiske grønne pagt, og den gør det muligt at bevare forbindelserne og øge modstandsdygtigheden i sparsomt befolkede områder i Arktis.

EU vil fremme en emissions- og forureningsfri skibsfart i Det Nordlige Ishav i overensstemmelse med målsætningerne i den grønne pagt og Fit for 55-pakken³¹. EU ser positivt på Den Internationale Søfartsorganisations (IMO) nylige vedtagelse af forbuddet mod svær fuelolie i arktisk skibsfart og vil presse på for en hurtig og fuldstændig gennemførelse. EU og medlemsstaterne vil både inden for rammerne af IMO og på EU-plan fremme hurtigere og mere ambitiøse emissionsreduktioner i arktisk skibsfart.

Sikring af bæredygtig og ansvarlig udvinding og forarbejdning af mineraler med henblik på klimaneutralitet

EU³² forbruger 20 % af verdens mineralprodukter, men producerer kun 3 % heraf. EU er afhængig af få eller enkelte kildelande for så vidt angår mange kritiske mineraler, mens Kina f.eks. leverer 98 % sjældne jordarter og 93 % magnesium. De otte arktiske stater er potentielt vigtige leverandører af kritiske og andre råmaterialer, og der foregår allerede en betydelig udvinding af mineraler i den europæiske del af Arktis: Eksempelvis har Sverige planer om

²⁵ <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/getdailymap/docId/3662>

²⁶ <https://atmosphere.copernicus.eu/global-forecast-plots>

²⁷ EPRD-rapporten, s. 60.

²⁸ Forordning (EU) 2017/852.

²⁹ EPRD-rapporten, s. 94.

³⁰ COM/2020/789.

³¹ COM/2021/551, COM/2021/559 og COM/2021/562.

³² EU plus Det Forenede Kongerige, EPRD-rapporten, s. 114.

CO₂-neutral produktion af jernmalm inden 2035. Sådanne aktiviteter kan fungere som en vigtig økonomisk drivkraft for skabelse af produkter med lokal merværdi og industrier midt i forsyningskæden og således fremme vækst og beskæftigelse.

EU vil fremme miljømæssige, økonomiske og sociale vurderinger og bedste praksis for minedrift, affaldshåndtering og beredskab i tilfælde af ulykker samt støtte områdebaseret forvaltning og gennemførelse af initiativer vedrørende cirkulær økonomi. EU's handlingsplan for råstoffer af kritisk betydning³³ har til formål at sikre en bæredygtig og sikker forsyning af råmaterialer til EU's industri i respekt for og med inddragelse af lokale og oprindelige samfund. EU's principper for bæredygtige råmaterialer understreger vigtigheden af solid miljøforvaltning og beskyttelse af biodiversiteten, fremmer effektiv energiudnyttelse, støtter modvirkning af og tilpasning til klimaændringer samt bidrager til at øge modstandsdygtigheden hos de oprindelige folk, der står over for virkningerne af klimaændringerne. De indebærer øget cirkularitet gennem sikker brug, genbrug og bortskaffelse samt genindvinding af råmaterialer fra minedrifts- og forarbejdningsaffald og andre sekundære ressourcer. De omhandler også sociale aspekter såsom respekt for menneskerettigheder, lokale kulturer, skikke og værdier og en konstruktiv, gennemsigtig og aktiv dialog med lokalsamfundene.

Ved at bygge på solide EU-værdikæder i den bæredygtige udvinding og forarbejdning af råmaterialer vil den arktiske region kunne udvikle sig på bæredygtig vis gennem innovation og cirkularitet og således sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne og skabelse af fremtidsorienterede anstændige job. Samtidig med en renere og mere bæredygtig udvinding og forarbejdning er det også nødvendigt med en øget lokal og europæisk brug af sekundære råmaterialer, muliggjort af rene grønne teknologier, så cirkulariteten i regionen øges, den eksisterende lineære model udfases, og udvindingsindustriernes miljøvirkninger i sidste ende minimeres. Set i lyset af den arktiske regions enestående uberørte karakter og dens høje følsomhed over for klimaændringer vil EU samarbejde med globale partnere om at sætte de højeste standarder for reduktion af de miljømæssige konsekvenser af udvinding og forarbejdning, hvilket også er i tråd med EU's handlingsplan. I den forbindelse vil forskning og innovation inden for råmaterialer under Horisont Europa omfatte miljøvenlig, bæredygtig udvinding i overensstemmelse med beskyttelse af biodiversiteten, cirkularitet og brug af jordobservationsteknologier til miljøovervågning.

Andre globale aktører er allerede godt på vej mod at sikre forsyninger. Adgang til tilstrækkelige ressourcer er afgørende for EU's åbne strategiske autonomi. EU skal også diversificere kilder uden for EU for at dække den voksende efterspørgsel. Vi udvikler strategiske partnerskaber med ressourcerige lande som Canada og tilbyder en højere grad af integration af vores respektive værdikæder, samarbejde om FoU og tilpasning af ambitiøse miljømæssige, sociale og forvaltningsmæssige standarder til gengæld for rene og etisk udvundne råmaterialer.

EU er også importør af olie og gas udvundet i Arktis³⁴. Det er opsat på at nå Parisaftalens mål ved at gennemføre den europæiske grønne pagt. Ved at bygge videre på de delvise moratorier for kulbrinteefterforskning i Arktis³⁵ er EU opsat på at sikre, at olie, kul og gas forbliver i jorden, herunder i de arktiske regioner. En vigtig overvejelse i den forbindelse er de særlige vanskeligheder, som de fremherskende vejrforhold medfører for indsatsen og oprydningen i tilfælde af industriulykker og ulykker til søs.

Kommissionen vil i den forbindelse arbejde sammen med partnerne hen imod en multilateral retlig forpligtelse til ikke at tillade yderligere udvikling af kulbrintereserver i de arktiske eller

³³ COM(2020) 474.

³⁴ EU importerer 87 % af den flydende naturgas, der produceres i den russiske del af Arktis (EPRD-rapporten, s. 104).

³⁵ I dele af USA, Canada og Grønland.

tilstødende regioner og til ikke at købe sådanne kulbrinter, hvis de skulle produceres.

Styrkelse af den arktiske havforvaltning

Det Nordlige Ishav og de tilstødende subarktiske have er omdrejningspunkt for de globale forandringer, klimaændringerne afstedkommer³⁶. Den mest åbenlyse ændring af Det Nordlige Ishav er havisens tilbagetrækning i sommermånederne. Visse modeller tyder på isfrie somre i Det Nordlige Ishav inden for et årti. Temperaturændringer påvirker havstrømmene, herunder Golfstrømmen. Forsuringen af havvandet og den hastige ændring af temperaturzonerne vil få betydelige konsekvenser for hav- og kystøkosystemerne i Arktis, og de kan være katastrofale.

UNCLOS udgør en ramme for forvaltning af Det Nordlige Ishav, herunder fredelig bilæggelse af tvister. EU vil bidrage til en styrkelse af den internationale havforvaltning og vil hjælpe partnerne med at sikre, at havene er rene, sunde og forvaltet på bæredygtig vis³⁷.

EU vil fortsat udvikle bæredygtige forhold til sine partnere i regionen såsom Island, Norge, Det Forenede Kongerige, Grønland og Færøerne, herunder via fiskeriaftaler. Det internationale retssystem, der regulerer Svalbard og dets farvande, skal respekteres fuldt ud. Inden for rammerne af EU's enekompetence vedrørende bevarelse af havets biologiske ressourcer repræsenterer det de 22 medlemsstater, der er parter i Svalbardtraktaten af 1920.

EU vil øge Copernicus-Havovervågningstjenestens kapacitet, så den kan håndtere de særlige behov i Det Nordlige Ishav.

EU vil:

- fremme bæredygtige og ansvarlige løsninger i den europæiske del af Arktis for så vidt angår udvinding af kritiske materialer, der er nødvendige for den grønne omstilling, og indgå strategiske partnerskaber med ressourcerige tredjelande
- i samarbejde med globale partnere sætte de højeste standarder for mindskelse af de miljømæssige konsekvenser af udvinding og forarbejdning af råmaterialer
- presse på for at olie, kul og gas forbliver i jorden, herunder i de arktiske regioner, idet der bygges videre på de delvise moratorier for kulbrinteforsknings i Arktis
- støtte og bidrage til at nå Arktisk Råds vejledende mål om reduktion af emissioner af sodpartikler, der når Arktis, med hele 33 % under 2013-niveauet inden 2025
- forhandle en stærk aftale om BBNJ og bidrage til gennemførelsen af aftalen om forebyggelse af ureguleret fiskeri på åbent hav i det centrale Nordlige Ishav
- bakke op om udpegelsen af beskyttede havområder i Det Nordlige Ishav
- forbedre jord- og havobservation, forudsigelser og klimaprognoser gennem en forøgelse af Copernicus' og EMODnets kapacitet til bedre at foregribe virkningerne af global opvarmning og ekstreme vejrhændelser
- støtte den mulige gennemførelse af et tematisk Arktis-knudepunkt under Copernicus, der skal fungere som one-stop-shop for alle relevante tjenester, der overvåger polerne både til lands og til vands
- finansiere forskning for at skabe bedre forståelse af, hvordan plastaffald transporteres over store afstande i Nordatlanten, og mikroplast transporteres via luftstrømme
- fremme en emissions- og forureningsfri skibsfart i Det Nordlige Ishav

³⁶ <https://www.ipcc.ch/srocc/>

³⁷ JOIN(2016) 49.

- fremme hurtigere og mere ambitiøse emissionsreduktioner for arktisk skibsfart.

3. STIMULERING AF EN INNOVATIV GRØN, BLÅ OG DIGITAL OMSTILLING

Ved at gennemføre den europæiske grønne pagt, herunder den nye tilgang til en bæredygtig blå økonomi, og forfølge prioriteter på internationalt plan vil EU søge at afbøde, tilpasse sig og komme sig over klimaændringsrelaterede problemer og tilbyde europæiske løsninger til at sikre en robust grøn og blå omstilling.

Fremme af videnskab, forskning og innovation til gavn for Arktis

Videnskab, forskning, innovation og teknologi er omdrejningspunkt for EU's politikker og tiltag i Arktis. EU's tilgang til videnskab og innovation³⁸ er at gå foran med et godt eksempel og at fremme multilateralisme, åbenhed og gensidighed i sit samarbejde om grønne og digitale løsninger, sundheds- og innovationsløsninger, men også en retfærdig og inklusiv omstilling. EU har investeret omkring 200 mio. EUR i forskning relateret til Arktis under Horisont 2020 i perioden 2014-2020 og vil støtte arktisk videnskab via Horisont Europa-programmet (2021-2027)³⁹.

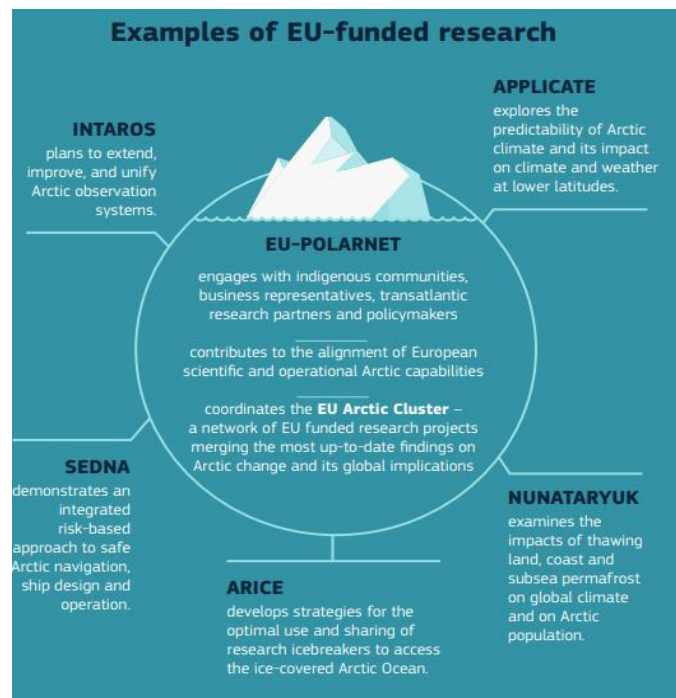
Innovative teknologier såsom satellitter, big data, kunstig intelligens og avanceret modellering vil sandsynligvis forandre den arktiske økonomi. De sætter sektorer såsom skibsfart, fiskeri og turisme i stand til at øge deres bæredygtighed og cirkularitet, alt imens fremspirende sektorer som blå teknologier, vedvarende offshoreenergi, hydrogen og maritim sikkerhed også er afhængige af innovation og teknologi.

Horisont 2020-projektet EU-PolarNet 2 (2020-2023), der er efterfølgeren til EU-PolarNet 1 (2015-2019), om koordinering og fælles udformning af det europæiske polarforskningsområde vil styrke et europæisk polarforskersamfund.

³⁸ COM(2021) 252.

³⁹ Horisont Europa omfatter tre nye initiativer, der skal øge de samfundsmæssige virkninger af forskning i den arktiske region i de næste 10 år:

- missionen vedrørende sunde have, farvande, kystfarvande og indre vandveje
- missionen vedrørende tilpasning til klimaændringer, herunder samfundsmæssig omstilling, og
- et samfinansieret partnerskab om en klimaneutral, bæredygtig og produktiv blå økonomi.

De fleste arktiske projekter, der er finansieret under Horisont 2020, involverer lokalbefolkningen og oprindelige folk, der har historisk og lokal viden om de enestående arktiske økosystemer. Dette arbejde vil blive videreført via særlige workshops under EU-PolarNet 2 (jf. fokusområde 6) og gennem den transatlantiske forskningsalliance.

FOKUSOMRÅDE 6: EU-PolarNet

EU-PolarNet koordinerer EU Polar Cluster, som består af European Polar Board, Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System og 21 EU-finansierede polarprojekter. I projekterne undersøges: årsager og ændringer af den arktiske biodiversitet forandringer i de arktiske kystsystemer prognoser for iskappe og stigende vandstand i havene tilpasning og bæredygtig udvikling i Arktis kapacitetsopbygning inden for standardisering vedrørende Arktis.

Under Marie Skłodowska-Curie-aktiviteterne ydes der støtte til uddannelse af forskere i begyndelsen af deres karriere og til forskeres mobilitet, herunder i Arktis, i alle faser af deres forskningskarriere. Adskillige igangværende projekter, der er finansieret under Horisont 2020, omfatter også uddannelsesordninger for unge forskere i tæt samarbejde med sammenslutningen Association of Polar Early Career Scientists.

Prioritering af mennesker, der bor i Arktis

Det forventes, at de arktiske regioner vil blive mere og mere påvirket af både demografiske processer og migration som resultat af det stadigt stigende klimatiske og socioøkonomiske pres. Om end prognoserne viser, at befolkningen i Arktis vil forblive relativt konstant i fremtiden, forventes der væsentlige forskelle i vækstrater og migration mellem de arktiske regioner. EU vil investere i fremtiden for de mennesker, der bor i Arktis, ved at stimulere bedre uddannelse, bæredygtig vækst og beskæftigelse, og bl.a. i stigende grad inddrage unge, kvinder og oprindelige folk i den arktiske beslutningstagning om spørgsmål som innovation og forskning, jobskabelse, digitale færdigheder og uddannelse.

Mennesker er nøglen til bæredygtig udvikling og modstandsdygtige samfund. De arktiske regioner er forskellige for så vidt angår etnicitet, forvaltning, økonomi, demografi, migrationsmønstre og social virkelighed. En bæredygtig vej frem kræver inklusiv dialog, diversitet og meningsfuld deltagelse i beslutningstagningen på alle niveauer.

Forummet for arktiske interessenter og dialogen om Arktis' oprindelige befolkning er nu en integreret del af EU's politik for Arktis. EU har regelmæssige drøftelser med erhvervsgrupper som eksempelvis Arktisk Økonomisk Råd, organisationer, der repræsenterer lokalsamfund, som bl.a. det arktiske borgmesterforum og arktiske repræsentanter, herunder netværket Northern Sparsely Populated Areas network. EU er også i løbende kontakt med Samerådet.

Covid-19-pandemien har understreget behovet for at øge forståelsen af de sundhedstrusler, der hidrører fra virkningerne af klimaændringerne i Arktis (jf. fokusområde 7).

FOKUSOMRÅDE 7: Sundhed og resiliens

EU sigter mod at indgå i specifikke projekter med Verdenssundhedsorganisationen og myndigheder i de mest påvirkede arktiske regioner om at styrke og dele viden og bedste praksis om sygdomsudbrud, naturkatastrofer og andre trusler mod den vilde fauna, planter og mennesker, der skyldes klimaændringer og miljøforringelse. Den vil støtte arbejdet inden for projektet "One Arctic One Health", der forvaltes af Arktisk Råds arbejdsgruppe om bæredygtig udvikling. Arktisk Råd lægger særlig vægt på de oprindelige folks situation.

EU's programmer under samhørighedspolitikken, navnlig Interregs program for Den Nordlige Periferi og Arktis støtter samernes og inuitternes kultur, levebrød og iværksætterånd. Interreg udgør en ramme for mellemmenneskelige kontakter på tværs af grænser, der er skræddersyet til Arktis' særlige karakteristika, herunder samarbejdet med partnere. Den mangeårige erfaring med e-sundhed fra Interregprogrammet for Den Nordlige Periferi og Arktis danner grundlag for projektet COVID-19 Response Project (CORE), som også omfatter Rusland.

FN's erklæring om oprindelige folks rettigheder er integreret i EU's menneskerettighedspolitik. EU vil fremme de oprindelige folks rettigheder og friheder i overensstemmelse med Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO's) konvention nr. 169 og under hensyntagen til princippet om frit, forudgående og informeret samtykke opfordre til fuld høring og samarbejde med oprindelige folk før vedtagelse og gennemførelse af foranstaltninger, der påvirker dem direkte.

EU vil bevare den tætte kontakt, der er etableret med unge på tværs af grænserne i forbindelse med den offentlige høring om EU's politik for Arktis, og foretage regelmæssige høringer af unge repræsentanter fra Arktis. Ungdomsorganisationer i Arktis deltager allerede i tiltag finansieret af Erasmus+-programmet om udvikling af projekter og tilvejebringelse af oplysninger om arbejds- og uddannelsesmuligheder, læringsmobilitet og andre muligheder for at blive aktive borgere. Island og Norge er tilknyttet programmet fuldt ud.

Reel bæredygtig udvikling er ikke mulig uden ligestilling mellem kønnene. EU's engagement i den arktiske videnskab kan bidrage til en bedre forståelse af de kønnede og menneskelige usikkerheder, der er forbundet med klimaændringer, miljøændringer, migrationsmønstre og industriel udvikling. EU ser positivt på det faktum, at kvinder tager betydelig del i Samerådets lederskab, og med udgangspunkt i Arktisk Råds arbejde og EU's kerneprincipper vil EU sikre, at kvinder bliver hørt, når der udformes politikker for Arktis. EU vil under instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde finansiere programmer for unge og kvinder i Arktis og bidrage til samarbejdet mellem byer.

Fremme af bæredygtig regional udvikling

EU's politik for Arktis sigter mod at stimulere en innovativ grøn omstilling, hvor de arktiske regioner kan fremvise fremtidsorienteret jobskabelse i innovative sektorer, f.eks.: grøn energi, hydrogen, bæredygtige udvindingsindustrier, e-baseret læring, e-sundhed, konnektivitet og infrastruktur, bæredygtig turisme, grønne teknologier, fiskeri og landbrug (jf. fokusområde 8).

EU's finansiering til Arktis ydes inden for rammerne af samhørigheds- og landdistriktpolitikprogrammerne for Nordsverige og Nordøstfinland, mens Interregprogrammerne udvider rækkevidden af EU's tiltag ved at inddrage Færøerne, Island,

Grønland, Norge og Rusland. Disse programmer er vigtige instrumenter for EU til at styre udviklingen i Arktis. I den langsigtede vision for landdistrikterne udvikles en fælles europæisk vision for stærke, forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrige landdistrikter, og det gælder også de arktiske regioner⁴⁰.

I 2021-2027 vil EU's samhørighedsprogrammer fokusere på den grønne og den digitale omstilling ved at yde støtte til intelligent økonomisk omstilling gennem fortsatte strategier for intelligent specialisering, finansiering til iværksætteri og initiativer for unge i Arktis. De nordlige finske og svenske regioner er berettigede til midler fra den nye Fond for Retfærdig Omstilling, som har til formål at mindske de sociale og økonomiske omkostninger som følge af omstillingen til en klimaneutral økonomi.

FOKUSOMRÅDE 8: InvestEU for Arktis

InvestEU-programmet består af fonden, rådgivningsplatformen og portalen og gælder også Arktis. EIB-Gruppen⁴¹ vil spille en central rolle i gennemførelsen af InvestEU sammen med andre gennemførelsespartnere, herunder nationale erhvervsfremmende banker eller internationale finansielle institutioner såsom Den Nordiske Investeringsbank. Ethvert land uden for EU kan blive associeret ved at bidrage til InvestEU.

EU's budgetgaranti, der gives gennem InvestEU-Fonden, forventes at kunne mobilisere 370 mia. EUR i offentlig-private investeringer til finansiering af projekter inden for vigtige politikområder, herunder den grønne og den digitale omstilling, forskning og innovation, nye indsatsområder i den europæiske sundhedssektor og strategiske teknologier.

Eksisterende og nye EU-programmer (f.eks. Interreg Aurora, Interregprogrammet for Den Nordlige Periferi og Arktis, Karelia og Kolarctic) og organisationer (Den Europæiske Investeringsbank-Gruppen), som kan støtte den bæredygtige udvikling i den europæiske del af Arktis, vil blive gjort mere synlige for støttemodtagerne via en særlig investerings- og informationsportal på nettet: <https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/100774/arctic-funding-en>

Intelligent specialisering kan støtte udviklingen af innovative teknologier og løsninger for den grønne omstilling og således hjælpe de europæiske arktiske regioner med at drage fordel af investeringer fra genopretningsplanen for Europa, hvor der lægges vægt på energieffektivitet, bæredygtig energi og industriel omstilling. Dertil kommer, at EU's innovationsfond for klimaindsatsen støtter demonstrationsprojekter inden for brug af lavemissionsteknologier i havmiljøet.

EIB vil støtte grøn energi i Arktis. Finansiering og investeringer står til rådighed til projekter, der gennemfører den cirkulære økonomi ved at øge ressourceeffektiviteten og gøre fremskridt med bæredygtige produktionsprocesser samt andre cirkulære projekter på tværs af produkters livscyklus.

Et forbundet Arktis

Ruminfrastrukturer yder essentielle tjenester til virksomheder og samfund i en region med begrænsede jordbaserede forbindelsesinfrastrukturer.

Eftersom der ikke findes omfattende jordbaserede forbindelser i Arktis, vil EU via sit initiativ til rumbaseret sikker konnektivitet sørge for pålidelige og funktionelle midler til tilvejebringelse af:

- (i) sikker statslig kommunikation og sensitive data, beskyttelse af kritiske infrastrukturer i det barske arktiske miljø, krisestyring, telemedicin, overvågning af havområder og

⁴⁰ COM(2021) 345.

⁴¹ Bestående af Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Investeringsfond (EIF).

lufttrum

- (ii) kommerciel sikker kommunikation for 5G-/6G-integrering, tingenes internet, e-sundhed, forbindelsesmuligheder ombord på luftfartøjer og skibe samt intelligent uddannelse og
- (iii) tilgængeligt højhastighedsbredbånd, der skal fjerne døde zoner og sikre sammenhængen mellem Arktis og medlemsstaterne, afhjælpe digitale skævheder og således underbygge et velfungerede indre marked — også i de sparsomt befolkede nordlige regioner.

Connecting Europe-facilitetens digitale komponent vil blive åbnet for de arktiske regioner og give mulighed for finansiering af en række projekter, herunder grænseoverskridende 5G-korridorer, intelligente 5G-samfund, forbindelse af højtydende databehandlingscentre, den europæiske cloudsammenslutning og søkabelsystemer.

Havnene i Luleå, Kemi, Oulu, Narvik og Hammerfest er TEN-T-havne og danner vigtige indbyrdes forbindelser mellem land- og søtransport. Udvidelsen af korridorerne blev vedtaget med Connecting Europe-faciliteten 2021-2027 med det mål at transportere gods fra de arktiske regioner via land og potentielt via Nordsøruten.

EU vil:

- *investere i forskningen i Arktis under Horisont Europa, herunder med inddragelse af de oprindelige folks viden*
- *øge viden om sundhedstrusler, der er knyttet til klimaændringerne i Arktis, og støtte projektet "One Arctic One Health", muligvis via det europæiske klima- og sundhedsobservatorium*
- *gå foran med et godt eksempel inden for bæredygtige løsninger i den europæiske del af Arktis og fremme deres udbredelse i andre arktiske regioner og andre dele af verden med barske klimaforhold*
- *fremme forskning i de samfundsmæssige og demografiske virkninger af forandringerne i Arktis*
- *øge inddragelsen af kvinder og unge og oprindelige folk i relevante beslutningsprocesser*
- *booste digital konnektivitet i de arktiske regioner gennem EU's rumprogrammer og Connecting Europe-faciliteten*
- *gennem EU's finansieringsprogrammer stimulere en innovativ grøn omstilling, hvor de arktiske regioner kan skabe fremtidsorienterede job*
- *gøre mulighederne for EU-finansiering mere synlige via en one-stop-shop på nettet*
- *forbedre transportforbindelserne gennem udvidelse af TEN-T-korridorerne.*

KONKLUSION

Denne fælles meddelelse forpligter EU til at øge engagementet i og omkring den arktiske region som reaktion på de geopolitiske, miljømæssige, økonomiske, sikkerhedsmæssige og sociale udfordringer, de står over for, og til at samarbejde med andre om nye muligheder i regionen. Den præsenterer en række EU-tiltag i Arktis, som bygger på igangværende arbejde

og nye ekspertiseområder. Kommissionen og den højtstående repræsentant vil arbejde sammen med Europa-Parlamentet, Rådet og andre institutioner om at gennemføre disse tiltag, idet Parlamentets rapport om muligheder, betænkeligheder og sikkerhedsudfordringer i Arktis tages i betragtning. EU vil udvide sit samarbejde med alle centrale partnere og interessenter i og omkring Arktis under hensyntagen til det fælles ansvar for at arbejde for en sikker, bæredygtig, fremgangsrig og fredelig region, hvilket er i hele verdens interesse.